

NAŠ DOM.

„Veli Slovenci: Prava vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike.“ A. M. Slomšek.

Izhaja vsak drugi četrtek. Naročniki „Slov. Gospodarja“ ga dobivajo zastonj. Posebej naročen valja s poštnino vred eno krono za celo leto. Posamezne številke veljajo 4 h. — Naročnina se pošilja na upravnništvo „Našega Doma“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Za oglasila se plačuje od navadne vrstice (petit), če se enkrat natisne, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Nemčurske šole.

Nastopil je jesenski čas in ljudske šole med kmeti se zopet odpirajo. Dolžnost »Našega Doma« je, da prav sedaj slovenskim starišem položimo nekaj imenitnih resnic na srce. Po nekaterih krajih bodo letali sedaj okrog jastrebi in lovili vaše otroke za nemčurske šole. Pred kratkim so naši zagrizeni sovražniki in odpadniki grozno rogovili v Mariboru, Radgoni in v Ptuj in vse strele klicali na Slovence, ker se nečejo živi pogrezniti v zemljo in prostora napraviti Nemcem.

Sklenili so tudi v Mariboru in v Radgoni, da se morajo počasi zatreti vse slovenske šole in napraviti samo nemške. Žalibog, da so tudi nekateri stariši tako zaslepljeni, da svojo deco silijo v nemške šole, kjer nič ne razumejo in se nič ne naučijo.

Pomislite, ljubi očetje in matere, kaj bi rekli, če bi vam v nedeljo v cerkvi dušni pastir začel pridgati v francoskem ali latinskem jeziku, ki ga ne razumete. Ali bi ne bilo to nespametno? Pa glejte, še bolj nespametno ravnaajo tisti stariši, ki svojega malega otroka pošiljajo v nemško šolo, kjer otrok ne razumi učitelja, učitelj pa ne otroka.

Čujte, kaj pravijo takim starišem blagi škof Slomšek: »So neumni stariši, ki svojo deco zato v šolo dajejo, da bi se nemščine naučili, ter mislijo, da je dobra šola taka, v kateri se deca nemškovati prav debelo učijo, čeravno poleg nemškovanja Boga, očeta in mater svojo pozabijo. Taka gola nemškutarija v šoli je morija zlahtnega srca in pa blagega slovenskega duha. Iz takih nemškutarskih šol prirastejo mladi bahači, pa stari berači, prteni kmetiški gospodje, pa slabi orači in gospodarji za jokati. Niso li ravno taki ponemčeni modrovavci prvi podpihovavci in punrtarji bili? Je-li tega nemška beseda kriva? Bog

ne daj! Krivo poučevanje v nemščini to dela, ako se zavoljo nemščine drugi, veliko potrebnejši nauk zamudi.«

Nemškutarji nas obrekujejo, da mi ne privoščimo kmetom, da bi se nemški učili. To pa ni res, saj se tudi v slovenskih šolah nemščina poučuje, le to je nespametno, da v nemčurskih šolah slovenske otroke hočejo nemško poučevati in jim vcepiti v srce sovraštvo do ljubelega materinega jezika. »Nemškutarjev ne skrbi«, — pravijo Slomšek, — »naj bi se vaša draga mladina v šoli krščanskega nauka prav živo naučila, se privadila Bogu lepo služiti, očeta in mater za ljuboimeti, ljubiti svojo domovino, spoštovati cesarja in slušati svojo postavno gosposko, naj bi prirasla mladež bistre glave in pa zlahtnega srca. Le nemško! le nemško! naši nemškutarji na ves glas vpijejo, pa ne pomislijo, da je slovensko mladež po nemški šolati ravno toliko, kakor prazno slamo mlatiti; veliko ropotanja malo pa čvrstega zrnja. Otroci se naučijo po nemški kleti, svoje rojake za zijake imeti, se domačega blaga sramovati in se le s ptujim bahati.«

Pa nemškutarji porečejo: Slovenski otroci že itak znajo slovensko, zato pa se naj v šoli samo nemško učijo. Kdor tako govori, je osel. Tudi nemški otroci znajo že od doma nemško, zakaj pa se potem v ljudski šoli ne učijo francoskega ali angleškega jezika? Ljudska šola ni zato, da bi se tam otroci jezikov učili, ampak lepega obnašanja, krščanskega nauka, dobro brati, pisati, računati in kaj je za življenje najbolj potrebno, to pa se mora učiti v domačem jeziku, drugače je izgubljen trud in čas. Francoski otroci se učijo v francoskem jeziku, nemški v nemškem, turški v turškem, samo slovenski otrok se ne bi smel učiti v svojem jeziku. Sovraštvo naših nemškutarjev do slovenskega jezika gre tako daleč, da se v ljudskih šolah v Mariboru, Marenbergu itd. slovenski otroci ne učijo brati in pisati niti

črk, s katerimi Slovenci pišemo, samo zato, da pozneje ne more otrok slovenskih knjig brati in se kaj več naučiti. Tako se zgodi, da fantek osem let v nemško šolo hodi, pozneje pa postane vojak in še pisma ne zna slovenski pisati svoji materi.

Nemškutarji vedno staro kozo derejo, da se s slovenščino nikam ne pride. No, če bi se v ljudskih šolah morali v tistem jeziku učiti, s katerim se najdalje pride, ali katerega največ ljudi govori, potem bi se morali Nemci z nami vred učiti kitajsko, angleško ali pa špansko, kajti s temi jeziki se dosti dalje pride, kakor z nemškim. Pojdi na Laško, na Rusko, na Francosko ali na Angleško in boš videl, koliko ti bo nemščina pomagala! Zavoljo tega pa še ni treba jezika zametovat, če se z njim ne pride daleč. Vzemimo Madžara. Če Madžar stopi čez mejo svoje dežele, si ne more nič več pomagati s svojim jezikom, kajti madžarski jezik je čisto osamljen na svetu. Pa povej Madžaru, naj zataji svoj jezik, pljunil ti bo v lice.

Ali pa se res s slovenščino nikamor ne pride? O pač, in še dosti dalje kot z madžarskim jezikom. Če ostaneš v svoji domačiji, lahko povsod s slovenščino izhajaš. Le držati se je moraš sam in jo spoštovati.

Če prideš k sodnji ali v davkarijo, imaš pravico slovensko govoriti, uradniki pa imajo dolžnost se učiti tvojega jezika, če hočejo na Slovenskem jesti kruh. Ako prideš v štacuno, govori slovensko, trgovec bo že znal slovenski, če hoče kaj prodati. Celo naš svetli cesar se je naučil slovensko, nekateri rojeni Slovenci so pa tako neumni, da zatajijo sami svoj jezik. S slovenskim jezikom lahko greš doli na Hrvaško, v Bosno in Hercegovino, na Srbsko in Bolgarsko, notri do Carigrada, povsod te bodo razumeli, če lepo pravilno in jasno izgovarjaš slovenske besede. Slovenec se lahko zastopi s Čehom in Poljakom, naj se le uho malo privadi; Rusi, katerih je do 80 milijonov, govorijo nam čisto podobno. Vzeml le v roke letošnji koledar Mohorjeve družbe, tam se vidi, kje so vse Slovenci raztreseni. V Ameriki severni in južni je do 900 Mohorjanov, v Egiptu pa je Slovencev do 5.300. V Ameriki je angleški jezik v veljavi, v Egiptu pa arabski. No, ali so se ti Slovenci doma učili v ljudski šoli tudi angleški in arabski jezik, da so mogli tako daleč priti? Slovenec je prebrisane glave, če le ima priložnost svoje zmožnosti porabiti. Nemškutarske šole pa ravno hočejo, da bi Slovenci v šolah zaostali, da bi bili sami buteci, ker bi potem lažje nemškutarski trinogi plesali po naših hrbtih.

Zatorej, slovenski starši, ne dajte svojih otrok v kremplje nemškutarskih šulferajnskih šol, ampak v dobre domače šole. Vi plačujete davek, zato imate tudi pravico do šol. Pri občinskih in okrajnih volitvah pazite, da ne dobijo oblasti v

roke naši zagrizeni nasprotniki in odpadniki. Ne dajte se zapeljati ne z lepimi besedami ne s silo.

V življenju nekega imenitnega češkega pisatelja beremo to-le: V svojih mladih letih je moral oditi v nemške šole, kjer so mu ostudili materni češki jezik. Ko je prišel o počitnicah domov, je že hotel biti Nemec. Nekega dne prosi mater za kruh, pa po nemško. Mati ga je široko in žalostno pogledala in boleče vzdihnila, iz oči pa so se ji vdrle debele solze. »Tako moj sin«, reče mati, »zdaj me že nečes več v maternem jeziku kruha prositi. Skoro se boš že tudi mene sramoval in me zaničeval, ker se že sramuješ mojega jezika.« In tistokrat mu ni dala kruha. Sin pa si je materine besede vzela k srcu, odslej je ljubil in spoštoval jezik svoje matere in postal imeniten češki pisatelj. Bodi tudi nam Slovincem ljuba slovenska materina beseda!

Politični razgled.

Zaroka v cesarski hiši. Nadvojvodinja Elizabeta, cesarjeva vnukinja, hči umrlega princa Rudolfa, se je zaročila z nadporočnikom Otonom princem Windischgrätzom. Nadvojvodinja je stara 18 let, ženin pa 28 let. Oče zaročencev ima posestvo na Bledu na Kranjskem in se je udeležil II. slov. kat shoda in je bil tudi že slovenski držav. poslanec. Poroka bo meseca februarja.

Kmečka stvar gre naprej. Na Češkem je pri deželnozborskih volitvah slavila poljedelska (agrarna) stranka veliko zmago. Med Čehi je zmago 22 pristašev poljedelske stranke, med Nemci pa trije. Zahteve kmečkega stanu so tako opravilene in silne, da jih ni mogoče več nikjer prezirati. Tudi na Ogrskem je pri zadnjih državnozborskih volitvah bilo kmečko vprašanje odločilnega pomena. Katoliška ljudska stranka, ki ima v ogerskem državnem zboru sedaj 22 zastopnikov, je pri ljudstvu zaradi tega tako priljubljena, ker zahteva tudi za kmečki stan pravičnih in ugodnih postav. Celó kandidatje drugih strank so morali pripoznati opravičenost kmečkih zahtev, sicer bi ne bili izvoljeni. Tako bo v prihodnjem ogerskem državnem zboru okoli 50 poslancev, naklonjenih kmečkim težnjam.

Deželnozborske volitve na Štajerskem in Koroškem se bodo vršile meseca aprila prihodnjega leta. Takrat bo mladi »Naš Dom« posebno čvrsto stal na straži ter branil pravice in čast katoliško mislečih slovenskih kmetov.

Vojska v Južni Afriki. Angleži so sedaj začeli Bure moriti, kakor so jim pred mesecem zagrozili. Vsakega Bura, ki ga ujamejo, ustrelijo ali ga obsodijo na dosmrtno ječo. Tako je dal lord Kičener umoriti dva burska poveljnika kar zaporedoma in sicer poveljnika Lotterja in Schönmanna; tretji ujetnik, poveljnik Scheepers pa se

nahaja v Majesfonteinu bolan. Njega so Angleži mogli le radi tega ujeti, ker ga njegovi niso smeli hitro peljati. Ko bo Scheepers ozdravel, ga gotovo tudi zadene Kičenerjevo maščevanje. Buri si sedaj ne morejo drugače pomagati, nego vračajo maščevanje za maščevanje. Burski general je res že naznanil lordu Kičenerju, da ako ne preneha s svojo krutostjo, bodo Buri za vsakega burskega častnika, ki ga ustrelé Angleži, ustrelili po jednega angleškega častnika. Gorjé Kičenerju, ako ga dobé Buri v oblast, kajti tudi njemu Buri ne bodo prizanesli. — Angleški časniki so hoteli vedeti, da se general Botha nahaja v hudih škripcih, ker so mu Angleži zaprli pot. Angleži so mu res zaprli pot, toda Botha si je vedel pomagati. Razdelil je svoje vojake v majhne čete in te so se vse srečno prerile skozi angleške vrste. Kjer pa ni šlo zlepega, pa so Angleže nabili. Angleži niso tako pazili na te majhne čete, ker so čakali še vedno Botho z veliko vojno. Buri se smejijo sedaj dolgim nosovom Angležev. Botha je sedaj utaborjen pri Wakkestromu. Burski oddelki pod poveljstvom Theronu in Mariza prodirajo v severu proti Capstadtu ter požigajo vse kmetije, ki so last angleških podanikov. Angleži so prežali tudi na čete generalov Delarey in Kempf. A po najnovejših poročilih so tudi te čete Angležem srečno ušle.

Gospodarske stvari.

Nekaj o kompostu ali mešanem gnoju.

Pri nas je to gnojilo, žalibog, premalo poznano. In kako lahko bi si napravljali gnoj po ceni, ko so druga gnojila tako draga in manj zaležejo kakor mešanec. Pri vsakem gospodarstvu odpade namreč mnogo tvarin, ki se puščajo brez vsake koristi sem ter tje ležati, če tudi bi nam, predelane v gnoj, veliko zalegle. Vsi ti odpadki imajo namreč nekaj gnojilnih snovi v sebi, zato jih je treba zbirati in mešati, da se primerno razkroje. Z mešanjem različnih odpadkov dobimo gnoj, kateri je bogat na vseh različnih snoveh.

Kompost napravimo, ako mešamo sledeče tvarine, kakor cestno blato, blato iz jarkov, mlak, ribnikov in luž, sip iz starega zidu, smeti iz dvorišča, skednja in stanovanja, pepel, kosti, drob, kri, dlako, perje, rogove, parklje, kebre in črve, plevel, stranišni gnoj, vodo, v katerej se je topilo milo (žajfa) in sicer pri pranju, umivanju itd.

Za kompost izberemo najprej primeren prostor. Njega je dobro imeti blizu tistega mesta, kjer ga mislimo rabiti. Sicer pa je najboljša, da ga imamo pri gnojišču, torej blizu gnojnice, ker je treba večkrat zalivati.

Prostor za kompost mora imeti tudi nepredirna tla, da se ne more gnojica izcejati v zemljo. Prirediti je tedaj prostor tako, da je spodaj glina;

dobro je, ako napravimo okoli komposta jarke ali rove, da ga ne more deževnica kvariti.

Kompost napravljamo tako, da spravljamo prej naštete tvarine nakup in sicer plastoma; spodaj denemo n. pr. zemljo ali blato, nato plevel, potem pepel, na to zopet blato itd. Sploh znašamo na kup, kar nam pride v roke, vselej pa razgrnemo vkup spravljeno tvarino po vsem kupu. Posebno se priporoča, da primešamo kompostu tudi stranišni gnoj, kadar izpraznujemo stranišne jame. Stranišni gnoj obogati kompost na vseh redilnih snoveh; razun tega pa še najbolj pomaga, da različne tvarine hitreje segnijo in sprstene.

Na kompost se nakladajo različni odpadki tako dolgo, da je kup k večjemu 1½ metra visok. Dobro je, ako je kup na vrhu nekoliko vglobljen ali jamčast, da se pri zalivanju z gnojnico le-ta ob straneh ne odceja. Kompost je treba zagadel zalivati, da je dosti vlažen, in potem ga vsako četrtletje prekopati ali premešati. Radi premalo časa se navadno prekaplje vsako jesen in pomlad, ko se ni za drugo delo. Pri takem prekopavanju je najboljša prilika, da dodajamo kompostu plastoma stranišnega gnoja, ako pa tega nimamo, je dober tudi hlevski gnoj. Kup se mora odrezavati od vrha do tal, tedaj navpično mer, kajti le tako se najbolj pomešajo različne tvarine. Če kup večkrat prekopljemo, bo dozorel pred, gotovo že v poldrugem letu. Če pa ne, moramo čakati tudi tri leta. Pri tem pa se moramo držati naslednjega pravila: Kompost je le tedaj dober za rabo, kedar so vse tvarine sprstenele v črno prst.

V rekah, potokih in ribnjakih nahaja se včasih dosti blata, ki se da izvrstno porabiti za gnoj. Temu blatu je primešano mnogo rastlinskih in živalskih ostankov, kakor listja in korenin, povodnih rastlin, raznih mrčesov itd. V svežem takem blatu se nahaja tudi mnogo kisle črne prsti, katera je škodljiva. Da jo odpravimo in pretvorimo v sladko črno prst, moramo tako blato v jeseni iztrebiti in spraviti v kupe, da med zimo dobro prezebe. Da pa se hitreje razkisa, pridenemo ji plastoma vapna in pepela.

Kompost rabimo za gnojenje travnikov, pašnikov, vinogradov in sadnega drevja. Za njive ni dober, ker ima preveč plevelnega semena v sebi. Debel in še premalo razkrojen kompost kaže pred porabo presejati skoz mrežo, kakoršno rabimo za presevanje peska. Presejan kompost porabimo za gnoj, kar ga pa ostane to stran mreže, to pa še ostane dalje kot nezrel kompost. Za 1 hektar travnika rabimo 100—120 vóz komposta, težkih po 6 meterskih centov. Ako gnojimo s kompostom, moramo ga enakomerno raztrositi in dobro povlačiti z brano.

Evo vam toraj malo navodil k pripravljanju mešanca. Bliznja prihodnost nas bo učila, kako

dobro in po ceni je to gnojilo, posebno sedaj, ko ni potrebnega denarja za nakup družega gnoja. Ker pa brez gnojenja dandanes ne opravimo ničesar, moramo gnojiti, in to dobro gnojiti. Denarja primanjkuje, kar pa je največ krivo nepotrebno lišpanje deklet in fantov, tudi gospodarji in gospodinje niso izvzeti. To pa stane denar, ako se hoče po nedeljah in praznikih gospoda »špilati«, za gnoj pa potem manjka.

J. Vuk.

Kolikokrat in kako močno se naj gnoji?

Kako pogosto je gnojiti njive, in koliko gnoja je navoziti, to se ravna najbolj po lastnosti zemlje in potem, kake rastline pridelujemo. V nekateri zemlji gnoj dalje časa zaleže, kakor v drugi. V obče se priporoča po večkrat in po malem gnojiti, kakor poredkoma in tedaj močno. Le pri težki in mrzli zemlji je ravnati narobe; tako zemljo je bolje poredkoma gnojiti, pa takrat močno, da gnoj več zaleže. V težki zemlji se namreč gnoj počasi razkrajja, zato pa po več let trpi; zategadel gnojimo tako zemljo vsako tretje ali četrto leto. V lahki zemlji pa gnoj malo izda, zato moramo vsako drugo leto gnojiti. Kjer se pridelujejo strniščni sadeži, kakor pri nas, tam treba sploh pogostoma gnojiti, da ostane zemlja rodovitna. Pri nas gnojé mali posestniki po malem, pa skoraj vsaki rastlini. Nekaterim rastlinam, na pr. zelju, repi itd., je treba vselej gnojiti. Čim več pridelujemo okopavin, tem več je treba tudi gnoja, če hočemo kaj pridelati. S pravilnim kolobarjenjem rastlin se gnoj lahko hrani in bolj izkoristi, z nasprotnim ravnanjem pa ga veliko več potrebujemo, če nočemo zemlje izmolzevati.

Tudi na gnoju samem je ležeče, koliko ga potrebujemo. Malovrednega gnoja je treba dosti več, da nam kaj zaleže. V današnjih časih je treba sploh gledati, da z dobrim gnojem in pravilnim kolobarjenjem pospešujemo rodovitnost zemlje.

Pri slabem gnojenju je treba za hektar 130—140 q za močno 300—400 q in za prav močno 400—600 q tudi do 700 q gnoja. Močno ali dobro pognojena njiva je tedaj, ako je čez in čez pokrita z gnojem.

Ako tehta voz gnoja 6 q, potrebujemo za navadno gnojenje do 50 voz gnoja za 1 ha (28 voz na eno oral [joh]). Kakor izkušnje uče, računamo gnoja od odrasle govedi po 100—120 q na leto, ako jo redimo v hlevu. Pri konju odpade mnogo gnoja med delom; zato računamo okoli 80—90 q gnoja na leto. Od prašičev dobimo na leto 20 q gnoja in pri ovcah le 10—12 q od glave na leto.

J. Vuk.

Nekaj za sadjerejce. List za listom trga mrzla jesenska sapa z drevja in kmalu bodo stala drevesa prazna in opustošena. Letos nam sicer ni kaj posebnega prineslo sadno drevje, vendar je sadno drevo velika dobrota za gospodarja; rod za

rodom uživa sad enega drevesa. Pa kako malo se stori za sadno drevje! Sedaj, ko bode kmetijsko delo nekoliko ponehalo, opozarjamo gospodarje, naj ne zamarijo sadnega drevja. Mali trud se jim bo obilno poplačal.

Oglej si nekoliko drevje in našel boš zlasti na hruškah in breskvah nekake črne prstane, ki so oviti okrog vejic. To ni drugo nič, kakor zalaga jajec, iz katerih se bode spomladi izleglo na tisoče gosenic. Te prstane torej odstrži in v ogenj ž njimi; drevo bodeš obvaroval mnogih sovražnikov.

Oglej si tudi skorjo na drevesih. Tu najdeš med razpokano skorjo zamrežena gnezda iz nekake rujavkaste dlake. Tu je shranjeno vse polno rumenkastih jajec, iz katerih se izležejo jako požrešne gosenice, ki lahko uničijo sad in listje na drevesu. Zatorej ostrugaj iz debla staro razpokano skorjo, ki za drugo ni, kakor da se v njej skrivajo razni požeruhi in škodljivci sadnega drevja in ostrugano deblo namaži z razstopljenim apnom. Večkrat vidimo, da na drevju ostane suho zvito listje; tudi tam se skriva cela zalaga majhnih in požrešnih gosenic. Od novembra do marca imaš čas, da odstraniš od drevja take zalege sadunosnih sovražnikov.

Še več škodljivcev pa prezimuje v zemlji okoli debla. Zatorej v jesenskem času, preden sneg zapade, odkopaj zemljo okoli dreves. To se ne more zadosti priporočati. Mnogo škodljivih žuželk se že pri kopanju uniči, druge pa poberejo kure, ostale pa pomrznejo. Korenine dobivajo več zraka in potem drevo lepše uspeva. Ne pozabi tudi malo gnoja priložiti v jame in jih čez zimo pusti odprte, spomladi pa zakopaj.

V sredi oktobra je tudi dobro mlado drevje presajevati. Ko listje porumeni, izkopaj drevo in mu potrgaj vse listje, tudi zeleno. Jesensko sajenje je nenavadno dobro. Koreninice neverjetno hitro poganjajo in še preden nastopi zimski čas, se drevo že utrdi. Presajevanje v oktobru je veliko boljše, kakor pozneje, ker se ima drevo dovolj časa, da spusti korenine pred zimo.

Gospodarsko poučno potovanje v Svico.

To potovanje je omenil »Naš Dom« štev. 6 stran 47 t. l. kjer smo tudi že brali nekaj o namenu tega potovanja. Dobro bi bilo, da nekoliko povemo, kako je prišlo do tega učnega potovanja, kakšen namen sploh je imelo in kaj smo vse videli in slišali. Zaradi prekratkega časa za danes samo nekaj malega in ako bo to po volji, spregovorimo še obširnejše o celem potovanju in švicarskih razmerah.

Gospodarstvo, zlasti živinoreja je pri nas na Štajarskem še zelo zanemarjena. Vzrokov zato imamo mnogo, in tudi povemo jih v svojem času.

Da samo enega povemo, mi nimamo zato učiteljev, ali pa jih je premalo, in naših kmetov sinovi se ravna po starem kopitu, ker nimamo strokovnih gospodarskih šol, kakor jih imajo v drugih deželah, kjer so že zdavna spoznali, kaj velja umetno gospodarstvo, kaj je kmetški stan za državo vreden. Naša dežela je poklicala za gospodarstvo učitelja dr. P. Schupplija iz Švice, da oskrbljuje v Oberhofu pri St. Galu na Gornjem Štajarskem deželno posestvo in poučuje doma, kakor tudi po deželi kot potovalni učitelj gospodarje, o pašnikih in živinoreji, katera edina da planinskemu kmetu največ haska ter ga bode, ako se je pametno oprime, zopet spravila na noge. Toda beseda, naj bo še tako živa, ne izda toliko, kakor vzgledi. In to je bila želja deželnega odbora, da se je na svet dr. Schupplija napravilo gospodarsko poučno potovanje, da bi štajarski gospodarji na licu mesta videli in slišali, kako treba gledati na jakost živine in pa ravnati s pašniki in travniki. Pot je veljala Švici, ki je svetovno znana zaradi svojih planinskih pašnikov in svoje dragocene, zares lepe živine. Potovanje je trajalo dobrih štirinajst dni in se ga nas je vdeležilo 34; iz vseh stanov smo bili zastopani, in tudi lahko rečem, da smo se prav dobro razumeli med seboj, dasi nas je ločil stan, vera in jezik, ker smo imeli vsi eden namen — gospodarski. Slovenci smo bili štirje, — ako bi gojenca v Oberhofu P., ki se je pa bolj nemščine in Gornjih Štajarcev držal, med nas štel. Peti s Pohorja pa ne vem zakaj ni prišel. Želeli bi samo, da bi bil kdo še iz vinskih gor, da bi si ob Čirškem jezeru ogledal tamošnje vinograde, in pogledal v vinarsko, sadjarsko in vrtnarsko šolo v Vedensvilu (Wädenswil) ob imenovanem jezeru. Da se je poprej vedelo med nami za to potovanje, obljubim, da bi se ga marsikateri vdeležil tudi med Slovenci na svoje, ne prevelike stroške, kakor so storili mnogi Gornji Štajarci. Zakaj med 34 in časi 35 potniki nas je dobilo samo 22 podpore, po 140 kron, ker bodete prevideli, ako opišem celo naše poučno potovanje, da je tudi vsak podpiranec moral še seči v svoj žep, in torej se ni mogel nihče ravno tega denarja polakati. Naj si tudi pot ni bil zmirom tako lahek, se ga je tudi vdeležil deželni odbornik grof Franc Attems in je delil z nami vse; in po pravici, šaj njemu imamo največ zahvaliti vsi, zlasti trije Slovenci iz Savinjskih planin, da smo prišli do rečenega učnega potovanja, katero se je po napovedanem sporedu prav natanko izvršilo v Buhsu 14 avgusta. In ta spored je bil izvrstno izpeljan. Za vsak dan je bilo že naprej določeno vse, ker veljalo je v kratkem času dosti videti in se naučiti. Pri tem nas ni motila ne vročina, ne dež, ker tudi v največjem dežju, kakor v žgoči vročini smo šli svoj pot, kakor je kazal tiskan spored, če je bil včas tudi težko in neprijetno

po planinah blizu 2000 metrov v dežju, ali pa v vročini po deželi od gospodarja do gospodarja hoditi, kakor »koledniki« vsak s svojo torbo ali pa nahrbtnikom. Mnogo je pripomoglo, da smo toliko v 14 dneh videli in lepega slišali, ker nas je vlada podpirala. Kantoni so poslali nam nasproti svoje uradnike, ali učitelje gospodarskih šol, ki so nas vodili, nam razkazovali in nas poučevali zares z občudovanja vredno ljubeznivostjo o vsem. Bodi jim zato tudi na tem mestu izrečena presrečna zahvala, kakor tudi za izkazano gostoljubnost, katero smo vživali v krasni Švici!

Kakšen namen pa je imelo gospodarsko poučno potovanje v Švico? Glavni namen je bil naše gospodarje seznaniti s planinskimi pašniki, kako je z njimi ravnati, da ima živina dovolj paše in vode, kako izrežati in krmiti govedo, kako si izkoristiti tla v raznih legah in pa v denar spraviti mleko, to je v sirarnah. Da smo se o vsem tem lahko poučili je bilo treba mnogo obhoditi, na marsikako planino pogledati, v mnogo hlevov polukati in si sirarn ogledati, lahko si vsak to misli. Vendar pa ne bode odveč, če na tem mestu povem pot, da si lahko vsak predoči naše potovanje.

Dragi prijatelj, imaš zemljevid pri roki? Dobro. Vzemi in odpri ga, polukaj najprej v zadnji kot, blizu tam, kjer izvira bistra Savinja in pojdi z menoj ter se vsede na Paki (Rietzdorf) na železnega konja, ki ga mi navadno železnica kliče in mu po nekod »eiselbon« pravijo. In ta naju popelje skoz Velenje, Hudo luknjo na Koroško po lepi Labodski dolini na Gornje Štajarsko v Selzthal. Tu naju čaka družba in še nekaj — denar, da si lahko že gredeč pojeva: »Jaz pa pojdem . . . gor na Gornje Štajarsko«, ali kako že gre. Saj veš, če ni cvenka, da se tudi veseljak navadno drži, kakor deček, ki mu je puta kruh snedla. Si našel Selzthal? Kaj ne, da sva že v drugem kotu dežele in že precej daleč od doma. Pa poglejva si ta kraj, saj še je toliko časa dovolj. Lepe gostilne so in čisto novo, prav okusno zidano novo cerkev imajo, katere notrajsčina mi je bila prav všeč. Vse to napravi promet, tujcev je dan za dnevom tukaj dosti, ker je na razne strani iz tega kraja razprežena železnična proga. Po kateri se odpeljava? Že kliče: »Bischofshofen, Innsbruck, Feldkirch, Buchs in der Schweiz — einsteigen! In kar vsulo se nas je cela množica — in kmalu smo drdrali po lepi Gornji Štajarski skoz Solnograško, Tirolsko, prek Vorarlberskega in Lichtenšteinsko proti Švici. Lep dan smo imeli, vendar časa ni bilo se ogledovati mnogo, ker se je mudilo. Po blizu štiri in dvajseturni vožnji smo prišli v Švico ali Švajcarsko na železnično postajo Buchs, kjer so tudi malo ogledovali naše »punklje«. Bilo je 2. avgusta ob 4. uri zjutraj. Nebo se je naoblačilo in nam ni najboljša obetalo. Toda, če

bo tudi mačke deževalo, pojdemo vojaško ostro naprej, zapove naš vodnik. In res, kar po zajuterku jo odrinemo iz Buchsa na planine Malbun okoli 1700 metrov in Altfäss okoli 2000 metrov, kjer smo videli lepe krave dimaste (Braunvieh) in lepo vrejene pašnike, in Sevelen, od tod po železnici v Languart v gospodarsko šolo Plantahof v kantonu Graubünden. Nato peš na Fürstenalpe, kjer smo prenočevali, in zjutraj skoz Kastiel, Langwies v Aroso, 1800 m divno krasen kraj z dvema jezeroma in krasnimi hoteli, kjer smo prenočevali, in zjutraj zgodaj jo odrinili pod vodstvom nadgozdarja Henna po planinah na prenočišče v mesto Kur (Chur). Po železnici v Samstager in potem peš po deželi v Vedenswil, kjer ob krasnem Cireskem jezeru stoji sadjarska, vinarska in vrtnarska šola. Ogledavši si to, jo mahnemo v Zug, kjer smo prenočevali in si drugi dan v Chamu in okolici ogledali sirarno in nekaj kmetijskih gospodarstev. Iz Zuga v Flüelen po Štirikantonskem jezeru v Lucern in drugi dan zgodaj čez Brüning po Hasli dolini 2351 metrov visoko po železnici na Briener-Rothhorn in po Brienskem jezeru v Interlaken, Frutigen, Adelboden čez Hahnenmos 1951 metrov v Zweisimmen, kjer je tega imena najlepša živina. Iz Zweisimmen Jaun v Bulle čez Freiburg v Bern in po železnici v Cürich. Nato v Gossau in njeno okolico, Appenzel čez Hohenkasten okoli 1799 metrov v dolino Rajne nazaj v Buchs. To je, če pogledaš na zemljevid, lepa »klobasa«. Kaj ne? In če vzameš daljni moj pot — le poglej zemljevid Švicarske, kodi se pojdem, namreč na božjo pot v glasoviti romarski kraj Marije Device v Einsiedeln in od tod nazaj čez Tirolsko, Koroško po Pusterthalu v Železno kapljo čez planine v Logarjevo dolino, katera se meri z lepimi švicarskimi kraji po legi in lepoti, bodeš spoznal, da se je marsikaj videlo. Pa saj nisem šel gledat lepih mest, ne medvedov v Bern, namen je bil, kakor je že povedano drugi. Zato najprej povem to. — še.

Razne novice in druge reči.

Iz Dobja. Ker pri nas ne beremo liberalnih časnikov, ni čuda, da spoznavamo naše slavne dopisnike še le potem, če nas na to opozorijo prijatelji iz Kozja. V Dobju je žalibog par takih, ki se javno ponašajo s tem, da so liberalci, in dopisujejo iz hudobnega namena v časnike, sovražne kmetu in veri. Kako neumen in hudobno zlagan dopis je poslal v številko 20 »Štajerca« lažnjivi »potovalec« iz Dobja! S tem pač kaže, »da je mož, kakoršnih se malo najde.« To »potovalno« človeče vidi okoli cerkve veliko nerednost, katere v prejšnjih letih ni bilo opaziti. Namesto cvetlic, katere so nekdanj krasile cerkev, in ljudstvo do obiskovanja službe božje vspodbujale, se sedaj obešajo

na ograjo umazane otročje plenice, o kaki cvetlici ni znamenja. Hudobnež piše nalašč tako zmedeno, da bi tuji bralci napačno razumeli. Na ograje okoli cerkve ni obešal otročjih plenice nikdo drugi, kakor gospod nadučitelj in organistovi. To je res nedostojno za moža, katerega hvali »potovalni« lažnjivec, kakor za plačilo, da je mož, »kakoršnih se malo najde, da ima srce do pouka in omike, ali žalibog, ena lastovka še ne naredi spomladi.« Tako je, tega tukaj nihče ne taji. Nerednosti okoli cerkve pa se morajo vendar odpraviti. Da se ježe tudi naši liberalci, če se duhovnik peča nekaj s politiko, ni nič novega. Dopisnik bi bil rad sam občinski tajnik in še rajši tudi ob enem župan. Potem bi pa menda pustil napraviti pri občinski hiši še od znotraj streho, katere baje sedaj »zunaj manjka«. Pa kako mu je župan v želodec, ker ga noče za tajnika! Še pipice duhana mu ne privošč, kaj še le vino. Poslušajte vi »potovalni« mož omike, imenujemo vas javno podlega lažnjivca in obrekovalca, ker nam očitata, kakor da bi zaradi sedanjega občinskega gospodarstva »ubogi kmet že več let plačeval vzvišane občinske doklade, ker občinski odborniki in župan ne storijo za občino nič brezplačno in brez hrane.« Ob sejnih komaj čakajo, da poberejo stalnino, potem pa hajdi v krčmo, si plačajo delo, se najejo in napijejo, končno se še vsled zavžitega rujnega vinca skregajo. Kako hudobni obrekovalci ste vendar! Menda pišete iz lastne skušnje poprejšnjih let. Dokazite nam le eno goljufijo! Občinske doklade so se morale zvišati zaradi gospodarstva poprejšnjih liberalnih občinskih zastopnikov, s slavnim Dernačem na čelu, od 50 na 60 odstotkov že dve leti, pa ne kakor vi zlobno lažete »več let čez polovico zvišane«. Obrekovalec, pridite pogledat račune in videli bode, da so vsi sejmski dohodki razločno izkazani, par let sem, poprejšnjih pa ni najti nikjer! So jih menda že zapravili takrat, »ko se je pri shodih ljudstvo razveseljevalo, počevalo in omikalo«, kakor vi pišete. Le pridite, pa vam bomo to dokazali. Ker še »končno« »potovalec« na vsa usta hvali novo štirirazredno šolo in pravi: »to je edino, kar še Dobje krasno in oznanjuje, da so bili njega zastopniki vrli možje in da so imeli srce do omike in izobrazbe ljudstva,« bodi mu povedano, če ne ve: Vsi občani so silno nezadovoljni s to nerodno stavbo. Če je ta palača že stala lepo vsoto 20.400 kron, zakaj se ni napravilo še par stanovanj v novi šoli, da bi ljubeznjivi »potovalec«, ki gleda cerkev samo od zunaj, vsaj nekoliko dalje od cerkve dobil stanovanje, kedar pride v Dobje. Da boste pa vedeli, kako visoko izobražen in učen je bil ta mož, ki je prevzel stavbo te šole, vam povemo, da je prišel do druge latinske šole, dalje pa ni mogel. »Potnemu« dopisniku »lažnjivega kljukca« še povemo, da ga dobro poznamo, če ravno se skriva po

zajoče za ime »gospod Nekdo« in piše »od nekod.« Mi ne maramo tistih, ki naročujejo »Štajerca« in druge kmetu in verji sovražne časnike.

Župan in občinski odborniki v Dobju.

Iz laškega okraja. Predragi »Naš Dom«, kolikokrat prebiram tvoje vrstice, vselej najdem pozdrave iz raznih krajev. Ali mar tukaj v Laškem trgu dremujemo ali že celo spimo? Ne, predragi »Naš Dom«, saj je tudi tukaj dosti tvojih naročnikov. Vselej te z veseljem prečitamo od konca do kraja. Res je tudi še pri nas nekaj takih zaslepljenih ljudi, ki imajo sicer oči, pa ne vidijo in ne spoznajo tistega ptujskega zapeljivca, ki se »giftna krota« imenuje. Mi pa, predragi Slovenci laškega okraja, podajmo si roke, da ostanemo zvesti naročniki »Našega Doma«. Saj ti si naš branitelj in naš zagovornik. Razširjali te bomo, kolikor bo v naših močeh, da še ti več naročnikov pridobimo, da v nobeni hiši ne bo manjkalo tega, v katoliškem duhu pisanega časopisa. Naj le dremlje »Štajerc« v svojem kotu doma, saj bo kmalo na večno zaspal!

Iz Loč pri Konjicah. Sprejmi, vrli »Naš Dom«, tudi iz naše župnije nekaj vrstic, saj se že tudi tukaj pri nas po nekod prav pridno in z velikim veseljem prebiraš. Kdo pa bi tudi ne prebiral z veseljem takega lista, ki prinaša toliko lepega in zabavno-poučnega berila, in ki je postal zares pravi narodni boritelj z geslom: vse za vero, dom, cesarja. Zatorej le prihajaj k nam v v obilnem številu, da bodeš tako s časoma izpodrinil priliznjene nemčurja »Štajerca«, ki je žalibog tukaj po nekod močno vkoreninjen. Vam pa, tukajšnje zavedno slovensko ljudstvo, in posebno vam pošteni tukajšnji fantje in tudi dekleta, svetujem vam in vas navdušujem, da se znanprej bolj čvrsto poprimemo rodoljubnega dela in posebno ob novem letu skrbimo vsak po svoji moči, da se »Naš Dom«, kolikor mogoče tukaj pri nas razširi. Tukajšnji slovenski mladenič J—k—B.

Tatje so udrli predzadnjo nedeljo v podstresje pri Zagažanu v Zadobrovi pri Celju. Ker je pa bila podstrešna soba prav dobro zaprta in niso mogli notri priti, praznim se jim pa tudi ni ljubilo oditi, so pa nad pšenico segli. Prvi je odnesel pete in prazen gotovo ni odšel. Drugi se je pa malo nerodno in počasno obnašal z vrečo pšenice in s tremi umazanimi spodnjimi hlačami. Ko se mu je reklo: »Zdaj bomo pa videli kdo je.« In tat odgovori na to: »Saj nisem sam.« Po besedi so ga takoj spoznali in se jako prestrašili. Zakaj, bil je njihov dober znanec. Torej še na znanca se ne sme dandanes zanesti! Tat je bil »Štajerčev« bralec. Izročili so ga orožnikom, nagrabljeno pšenico so pa vsejali. Da bi le kaj obilen sad obrodila.

Shoda nemških zaupnih mož v Mariboru in Radgoni sta vzbudila med vsemi spodnještajar-

skimi poštenimi Slovenci nepopisno nevoljo. Kako bi tudi ne? Saj se je na teh shodih zahtevalo, da se morajo okrajni zastopi, ki so vstvarjeni za kmeta, izročiti tržanom in meščanom. Napovedal se je boj slovenskim posojilnicam. Če imajo kaj očitati Nemci in nemškutarji slovenskim posojilnicam, naj to glasno in odkrito povejo. Toda oni molčijo ker je vse v redu. Zdaj hočejo povsod proti slovenski posojilnici osnovati nemškutarsko posojilnico. Za Boga milega, kam pa pridemo? Novi boji, nove hujskarije, nova sovražstva se bodo zopet začela. Zakaj vendar nemške stranke nočejo dati miru? Nadalje se je na omenjenih shodih tudi zahtevalo, da se na Spodnjem Štajarskem osnuje za Nemce nova srednja šola za deklice. Seveda kmet še ima premalo plačil in svojega denarja ne more boljše uporabiti, nego da zida Nemcem šole. Če to vse pomislimo, ni čudo, da so vsled nemških shodov trezni Slovenci zelo nevoljni. Vprašajo se: Kako si upajo Nemci in nemškutarji, ki vendar od nas živijo, zahtevati in sklepati take reči? Resnično, resnično! Mi razumemo, da je slovensko ljudstvo nevoljno.

Preveč korajže je pokazal zidar Franc Spurej dne 7. septembra v vojašnični ulici v Mariboru. Nastal je tepež med dvema sovražnima taboroma, in posebno se je izkazal na bojišču Franc Peitler. Dne 17. oktobra je dobil za svojo hrabrost odlikovanje pri mariborskem okrožnem sodišču — namreč 3 mesece težke ječe. Pri istem tepežu je zaklical zidar Franc Spurej policaju, ki jih je prišel mirit, besede: »Le pejd' sem! Prvih pet »šusov« tebi, šestega pa sebi!« In res je nekdo ustrelil, a ne da se dokazati, kdo. Spurej je dobil dva meseca ječe, kovač Schnider pa, ki je hotel uplivati na priče, 6 tednov ječe.

V Grušovi pri Mariboru je uničil ogenj gospodarsko in hišno poslopje posestnika Ivana Krajca. Škode je 10.000 kron.

Ptujski Nemci so si v laseh. Sluga v ptujskem muzeju Weissenstein je tožil Aleksandra Schröfla in Josipa Gspaltla zaradi razžaljenja časti. Trdil je, da sta ga imenovana moža obdolžila tatvine. Po izpovedbi priče, sta bila imenovana obtoženca oproščena. Pri tej obravnavi pa je izpovedal tudi profesor Ferk, da je ptujski muzej njegov. Nemški ptujski list pa trdi, da to ni res, ampak da ima pravico do muzeja ptujska mestna občina. Bomo videli, kdo ima prav! V muzejih se shranjujejo stare zgodovinske reči, iz katerih spoznavamo življenje in delovanje starih narodov.

V Letušu pri Celju je dne 16. t. m. nastal ogenj. Zgorelo je gospodarsko poslopje posestnika A. Prislana. Ker ni bilo vetra, in požarnima društvoma iz Braslovč in Mozirja se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil. Kako je ogenj nastal, se ne ve.

V Cirkovcah na Dravskem polju so dobili po prizadevanju župana g. Antona Goljata orožniško postajo s štirimi orožniki.

V Šmarju pri Jelšah je bilo dne 13. oktobra politično zborovanje ondotnega katoliško-političnega izobraževalnega društva. Nad 350 mož, došlih iz premnogih občin Šmarskega okraja, je poslušalo govornike. Govorili so gospodje Krohne, državni poslanec Žičkar in kmečki sin Stoklas. Kmete je posebno veselilo, da je govoril tudi nekdo iz njihove sredine. Z velikim navdušenjem so sklenili zborovalci: »Izražamo nado, da se tudi katoliško misleči kmeti združijo v posebno kmetjsko zvezo za Spodnji Štajar, katera bo zagovarjala v organizaciji spodnještajarskih Slovencev pred vsem koristi kmečkega stanu.« Izvrstno, tudi mi imamo to nado in bomo njeno vresničenje z vsemi močmi podpirali.

Iz Ljubnega se poroča, da so zadnji četrtek, dne 17. oktobra ob četrtna osmo uro občutili ondi trikratni potresni sunek spremljan s podzemeljskim bobnenjem.

S Pake pri Vitanju se poroča, da je ondi pri občinskih volitvah zmagala dne 8. oktobra poštena krščanska in slovenska stranka. Nemškutarji so se zastoj napenjali, da bi dobili občinske vaje v roke.

Odgovor na vprašanja. Zadnji »Štajerc« sam seboj govori, kakor trepasti ljudje. V članku »Štajerc« si sam stavi nekoliko vprašanj ter si sam na nje odgovarja. Ker pa se je celo na shodu nemških mož v Mariboru priznalo, da je »Štajerc« potuhnjenec, ki laže in se prilizuje slovenskim kmetom, bomo pa mu mi pomagali: Kdo je ustanovil »Štajerca«? Odgovor: Nemški in nemškutarski trgovci, da bi se kmet v zadrugah in konzumih ne postavil na svoje noge. Kdo podpira »Štajerca«? Le Nemci in nemškutarji in sicer tudi taki, ki delajo za prusovskega cesarja in za lutriš vero. Kak namen ima »Štajerc«? Da zastopa pred slovenskimi kmeti koristi nemških trgovcev in obrtnikov. Mi še lahko dodamo eno vprašanje in odgovor. S kakimi sredstvi dosega »Štajerc« svoj namen? S hujskanjem, lažmi in obrekovanjem.

Iz Sv. Marka pri Ptuj nam pišejo: V petek večer ob 1/4 10. uri preplašil je glas zvonov utrjene ljudi, ki so se ravnokar spravljali k počitku. Gorela je hiša Rihtarjeva po domače, ki je lastnina gostilničarja Čeha. Hipoma je bilo vse v ognju. Ker je pihal sever, bila je največja nevarnost, da se užge mežnarja, župnišče itd.; vse se je treslo in kdor je le mogel je branil z vso silo. Hvala Bogu! Ustavil se je ogenj pravočasno ter tako zabranila največja nesreča. Škoda je velika. Zgorelo je tudi 4 glave živine. K sreči je posestnik zavarovan.

Iz Hajdine pri Ptuj. Predragi »Naš Dom«! Skoraj iz vseh krajev naše obširne slovenske domovine si dobil pozdrave in so te z veseljem sprejeli. Sprejmi torej, dragi »Naš Dom«, tudi srčne pozdrave od nas hajdinskih mladeničev, ker tako radi beremo lepe povesti in podučljive spise. Tebe se bomo vselej zvesto držali, ti si pravo glasilo mladeničev. Tudi naša brhka dekleta so te z veseljem sprejela, ko si začel izhajati in te prav rade prebirajo. To je vesel pogled v bodočnost. Žalibog, da se je tudi v naši lepi župniji naselil ta lažnjivi ptujski kljukec in se nekaterih gospodarjev tako drži, da ne morejo brez njega biti. Pa naj ga berejo, saj bodo že enkrat spoznali, da jih le za nos vodi. Akoravno smo v bližini Ptuja, kjer izhaja ta nemškutarski lisjak, vendar mi hajdinski mladeniči z njim malo pridemo v dotiko, naročnikov med nami nima nobenega. Nasprotno pa ima »Naš Dom« skoro polovico fantov naročenega. Sem bral že večkrat v »Gospodarju«, da so dekleta te in one vasi sklenole, da ne govoré z nobenim mladeničem, kateri »Štajerca« bere. Zatorej se s prošnjo obračam do vas, hajdinska dekleta, posnemajte dekleta v družih vaséh, n. pr. pri Sv. Juriju na Ščavnici, in ne govorite z nobenim fantom, kateri »Štajerca« bere. Mi zavedni mladeniči pa delajmo na to, da bode »Naš Dom« še bolj razširjen med mladeniči in slehern mladenič naj bode naročnik, da se bo moral Štajerc umakniti »Našemu Domu« nazaj preko Drave k svojemu ateku v Ptuj. Mladi rod se budi, mladeniči vstajajo. Tako je prav! Podajmo si k delu roke, k delu za vero in domovino, združimo se v krepke mladeniške zveze, iz katerih srede daj mogočno odmeva odslej po vseh krajih slovenskih navdušena pesem:

Mi slovenski smo mladeniči,
To je radost, naša slast,
Veri, domovini zvesti,
Njena, slava, njena čast.

Zavedni mladenič Ognjeslav.

»Štajerca« so pohvalili! Za božjo voljo, kdo pa? Uganite! Slovenci? Kaj še! Torej zopet Nemci in nemškutarji? Da, zopet Nemci in nemškutarji! Pohvalili pa so ga na shodih nemških zaupnikov v Mariboru in Radgoni. Rekli so, da so z njim popolnoma zadovoljni, da je v dobrem duhu pisan. Tako so govorili nemški advokatje, nemški trgovci, obrtniki, profesorji in drugi tako mogočni gospodje. Pa boste vprašali, zakaj pa je »Štajerc« vendar včasih proti advokatom? Odgovor: Ker je hinavec, ker je lažnjivec. Včasih vam vrže pesek v oči, da bi ne spoznali njegovih namenov.

Ptujski trgovci in obrtniki so se zbalí bojaželnih sklepov, ki so jih sklenili nemški zaupni možje v Mariboru in Radgoni. Vedeli so, da si Slovenci ne bodo dali, kar meni in tebi nič na-

povedati gospodarskega in narodnega boja. Zato so se hitro zbrali v Ptuj ter tam zveržili nekaj sklepov, iz katerih se jasno vidi s t r a h pred zavodnimi Slovenci. Nemški list »Tagblatt« pa jim je vsled tega očital, da so te sklepe storili z ozirom »na kšeft«. Mi pa pravimo ptujskim obrtnikom in trgovcem: Pustite slovensko politiko, brigajte se samo za svoje posle! Za slovensko politiko bodo že Slovenci sami skrbeli, kakor skrbijo za denar, ki Vam ga nosijo v mesto! Če hočete mir, delajte z nami in za nas, pa ne vedno proti nam. Saj ste tudi sami večinoma slovenske krvi, pa tega nečete spoznati! Ta dober svet velja tudi za peka Ornika!

„Štajerc“ je rešen! To je bolela »Štajerca« glava, ko je slišal, kake sklepe so storili nemški trgovci in advokati na shodih v Mariboru in Radgoni. Zdaj sem razkrinkan, zdaj bodo me slovenski kmeti spoznali! In moj urednik je bil tudi v Mariboru in bi lahko govoril proti sklepom, ki so Slovincem sovražni, pa ni govoril. O joj, joj! In kdo ga je sedaj rešil iz zadrege? Kakor vselej ptujski trgovci in obrtniki. Sklenili so v Ptuj nekaj sklepov, ki bi naj potolažili razburjene Slovence. In zdaj, ko je slišal »Štajerc« te sklepe, so se mu kakor norcu raztegnila usta na smeh in od samega veselja prinaša v zadnji številki kot uvodni članek »te sklepe nemških trgovcev in obrtnikov ter jim poje slavo!« »Štajerc« rešuje ptujske trgovce, ptujski trgovci pa »Štajerca«. Nekateri slovenski kmeti pa so tako slepi, da mislijo, »Štajerc« rešuje njih!

Ni res, stokrat ni res! Zadnji »Štajerc« pripoveduje o zborovanju bojevitih spodnještajerskih Nemcev tudi to-le: »Ko je en gospod doktor iz Dunaja rekel, slovenski kmet ni pošten človek, je tudi urednik »Štajerca« vstal in rekel: Slovenski kmet je veliko poštenjši, kakor študirani (nemški?) gospodje...« Mi pa pravimo, da to poročilo ni resnično. Mi namreč za gotovo vemo in nam so priče tudi vsi nemški časniki, da oni gospod doktor z Dunaja ni rekel onih žaljivih besed o slovenskem kmetu. Vsled tega tudi ni mogel urednik »Štajerca« odgovarjati, kajti kjer ni govora, tudi odgovora ni. Sploh pa urednik »Štajerca«, g. Josip Paulko, ki je podpisan na zadnji strani, isti dan sploh ni bil v Mariboru. Mi imamo priče zato! Naši čitatelji pa uvidijo iz tega, koliko smejo »Štajercu« verjeti.

V pravi luči! Nemška sestra »Štajerca«, Pettauerca ali ptujska stara baba imenovana, grozno mijavka čez shod nemških zaupnih mož v Mariboru in Radgoni ter pač meni, da bi se oni proti koristim slovenskih kmetov obrnjeni sklepi ne smeli storiti. Zakaj neki ne? Ali zaradi tega ne, ker se ptujski stari babi slovenski kmetje smilijo? Nikakor ne. Ampak ona piše o shodu: »Man hat die deutschen Pettauer, man hat die von ihnen

gegründete slovenische Presse den nationalen Gegnern blosgestellt, und damit mehr Schaden angerichtet, als hundert schöne Reden gut machen können.« Slovenski se to glasi: »Nemške Ptujčane, od njih ustanovljeni slovenski časnik (Štajerc) so na shodu narodnim nasprotnikom (Slovincem) pokazali v nagoti, in s tem so storili več škode, kakor bi je sedaj moglo sto lepih govorov popraviti!« Kdor ima razum, naj razume! Na shodu v Mariboru pa se je naglašalo, da je »Štajerc« v nemškem duhu pisan list, da dela za nemške trgovce, četudi se prilizuje slovenskim kmetom. To je torej »Štajerc« brez hinavske obleke, tak je v nagoti! V obraz dela za slovenske kmete, za hrbtom pa jim fige kaže ter se jim smeji, kako hodijo slepo za njim! Lastni njegovi prijatelji so ga na dereš djali.

Vsled pomanjkanja v smrt. V Zdravščini pri Gradišču ob Soči na Primorskem je pretekli teden skočil skozi okno iz drugega nadstropja v vodni jarek okoli 30 let stari delavec, uslužben v tamošnji tovarni za svilo. Priporočil je svoje otroke tovarišem, potem pa se se ponoči zagnal skozi okno v vodo. Še le po par dnevih se je posrečilo, da so ponesrečenega našli. Njegov oče se je pred časom tudi usmrtil. Vzrok temu pa je bila beda: velika družina, pa malo zaslužka.

Umrla od veselja. Gospa Fr. Galič na Reki je imela v Gružu v Dalmaciji sina pri vojakih. Te dni je dobil sin nenadoma dopust ter se je naenkrat pokazal pred materjo, ne da bi jo prej o svojem prihodu obvestil. Ko je mati zagledala sina, vskliknila je radosti, potem pa se je zgrudila. Nekaj trenutkov pozneje je umrla v rokah svojega sina. Umorila jo je prevelika radost, da je zopet videla svojega sina.

Od vojakov v samostan. Ogerski list »Alkotmány« poroča, da je topniški poročnik Ferd. Entlicher pred nekaj tedni odložil oficirsko častno uniformo in jo zamenjal z duhovniško obleko. Vstopil je v red cistercijancev v Sv. Križu. Njegov oče, ravnatelj nekega zavoda za slepce, uživa v katoliških krogih obče spoštovanje.

Strašen požar je uničil rusko vas Šlesona. Pogorelo je 346 poslopij. Zgorela je tudi ena žena s tremi otroci.

Laška princezinja Jolanda. Mala laška princezinja Jolanda je že v zibelki te dni storila prvo dobroto. Stara častniška vdova je napisala prošnjo na »princezinjo Jolanda« in prosila jo, naj se ji poviša penzija. Prošnjo je dobil v roke kralj, katero je pokazal kraljici in jo potem oddal komorniku, rekoč: »Nesite prošnjo princezinji in obvestite jo o vsebini«. Kraljica je začudena gledala kralja, komornik pa je šel k zibelki princezinje in ji z resnim obrazom prebral prošnjo, potem pa se zopet povrnil h kralju in kraljici. »Kaj je dejala princezinja?« vprašal je kralj. »Nič,

odgovori komornik. »Molk pomeni pritrditev«, zasmejal se je kralj, »vdovi naj se poviša pokojnina.«

Amerikansko. »Glas Naroda« poroča: Dvanajstletni Edward Thomas, kateri slovi v Baltimore kot najboljši strelec, je v zabavo gledalcev že večkrat odstrelil jabolko raz glavo svojega očeta. Dne 1. oktobra t. l. so gostje neke gostilne naprosili dečka, naj izstrelji smodko iz ust svojega očeta. Slednji je v to privolil, in se je postavil s smodko k steni dvorane. Nato je deček pomeril in razun smodke odstrelil tudi kos očetovih — ust. Rana je le malenkostna, vendar pa v bodoče stari Thomas ne bode pustil svojemu sinu več streljati smodk iz svojih ust.

Kako se maščuje krščanska ljubezen.

Bilo je pozno v jeseni. Povsod je bilo že pusto in žalostno, tako tudi v gozdu, v katerem se še je nedavno razlegalo veselo petje ptičic, je pihal blagodejen vetriček med temnozelenimi hojkami. Sredi te jesenske samote glej jo tam v gozdu grofa Hergerja lepo gozdno hišico. Tu stanuje stari in zvesti gozdar Verner z edino svojo hčerko Anico.

V koči vlada tihota in žalost prav tako, kakor zunaj v naravi.

Gozdar stoji pri oknu in s solznimi očmi gleda, kako list za listom pada z drevja, ki bo kmalu oropano svojega lepotečja. Čelo mu nekoliko zatemni in se razvedri le tedaj, kadar se ozre na svojo edinico, ki je v sobi sedela pri njegovih nogah. To skrivnostno tihoto prekinejo sedaj pa sedaj globoki vzdihljaji gozdarjevi, katerih se ni mogel vzdržati. Takó žalostnega še Anica očeta ni videla. — Ko so jej pred dvema letoma pokopali mater, je stal gozdar prav tako, kakor sedaj pri oknu in se oziral v bližnji pusti gozd. Anica meni, da oče morda zopet misli na mater, zato ga potolaži:

»Ne žalostite se oče! Saj so naša mati gotovo v nebesih!«

»Prav praviš dete moje« — odvrne gozdar in jokajoč objame deklico. — Oh, tudi to si morala doživeti!

V tem zaslišita korake na hodniku. — Gozdar si otrne solze in se ponosno zravnja. — Vrata se odpro in v sobo stopi visok, lep gospod v lovski obleki; poleg njega dvanajstletni sin Karol in eden spremljevalcev. Grof Herger — to je bil prišlec — reče osorno Vernerju:

»Vi ste, kakor že veste, odpuščeni iz službe. V treh dneh se morate izseliti iz te kože, katere od sedaj pripada novemu gozdarju.«

»Jaz sem pokoren, gospod grof« — odvrne gozdar — »česar ni lepo, da vi zavoljo malenkosti odvezmete kruh svojemu staremu služabniku.«

Grof se nasmehne, prejme sina za roko, ta pa zbije z nogo ubogo Anico, ki se mu je približala. Ko sta gospoda odšla, vzdihne Verner: »Zgodi se volja tvoja!« — Glas njegov je razodeval, da popolnoma zaupa v Onega, ki nikdar ne zapusti siromaka. — Tri dni pozneje se Verner izseli iz svojega stanovanja, kjer je precej let mirno in zadovoljno živel, v krogu svoje družine. — Krivo vsemu temu je bilo le to, ker ni hotel kaznovati nekega starčka, ki si je kot revež zbiral za zimo suhljad v grofovem gozdu. — Predno zapusti gozdar ta kraj, še s hčerko pomoli na grobu svoje ljubljene žene, potem pa jo kreneta iz vasi.

* * *

Minilo je osemnajst let od tega dne. — Bilo je 1. septembra leta 1870. Ravno kar se je končala grozna bitka, kakoršnih malo pomni zgodovina. Od vseh stranij se slišijo veseli klici v slavo staremu vladarju Viljemu, ki je pri Sedanu premagal svojega nasprotnika, francoskega cesarja Napoleona III. Sredi te slave in radosti pa je bilo njegovo srce vendar-le žalostno, ko je videl velikske žrtve, ki so morale to zmago plačati s svojim življenjem. Na tisoče ranjencev je ležalo po bolnišnicah in mrtvi na polju. — V neki kočici, pripravljeni za ranjence, leži težko ranjen mladi grof Karol Herger. Ko se čez nekaj časa zave, vpraša s slabotnim glasom: »Kje sem?«

»V dobrih rokah ste« — mu odvrne prijazno usmiljena sestra ter mu popravi vzglavje.

Grof odpre oči. Pogleda sestro in osramočen se obrne od nje in zašepeta: »Anka Verner!«

»Sem« — potrdi usmiljenka z blagim nasmehljajem — »toda nič se ne bojte! Vse je odpuščeno in pozabljeno.«

Zdravnik, ki je ravno kar vstopil, izjavi na tihem sestri, da bo grof kmalu umrl. Ona se ne obotavlja, nego ga nagovori in on skesano prejme svete zakramente. Uro pozneje izdihne svojo dušo. Polože ga na mrtvaški oder. Že so tudi prijatelji odšli, a kraj njega še vedno kleči usmiljenka in pobožno moli za pokoj njegove duše. Tako se maščuje krščanska ljubezen!

Kako je mesec v studenec padel.

Nad vasjo Modrijanci je tiha noč razpostrla svoja krila. Na jasnem nebu je priplavala polna luna in gledala na slavne Modrijance, kjer so bili od nekdanj doma najpametnejši ljudje. Vse je že slo k počitku le psi so še tulili in lajali na mesec. Sred vasi je stala nizka krčma, kjer so modrijanski možaki svet obračali. V zakajeni sobi je pri mizi sedelo šest modrijanov; pred njimi je brlela slaba luč, okoli njihovih glav so se valili oblaki tobakovega dima, samo kufrasti nosovi so moleli iz skrivnostne megle. Vsak je imel pred seboj kozarec »žareče«.

Pogovarjali so se o zelo imenitnih rečeh, da še ministri ne bi mogli imeti imenitnejšega pogovora. Bili so prav glasni; ni čuda, ker je nicoj bil med njimi vsak najbolj pameten, najbolj močen in najbolj bogat.

Domača dekla je šla po vodo k studentu. Studenec je bil širok in odprt, da je še ono leto, ko je bil fašenk v torek, staro kljuse padlo notri. Mesec, ki natakne vse luknje, se je igral globoko v studencu v vodi. Dekla spusti vedrico v vodo, in mesec je bil zajet. Pa komaj je vedrico vzdignila, že je zopet bil doli. Hitro skoči v hišo in zakriči brez sape: »Ljudje božji, kaj se je zgodilo!«

»Kaj?« Oglasijo se hripavi glasovi pri mizi. »Mesec je padel v naš studenec, pa ga ni moči zajeti!«

»Kaj praviš?« »No, mesec je v našem studencu!« »Za božjo voljo, kaj je to!« zavpijejo osupnjeni možaki. »Kdo bo zdaj nam demov svetil? Može, na noge! Pojdimo pa ga vzdignimo! Šest nas je, korenjaki smo.«

Rečeno storjeno. Hitro poiščejo pri sosedih dolge žrdi in vsak svojo porine v studenec. Voda se zgiblje in mesec se zmaja.

»Že se giblje! Vzdignimo! No! Ena, dve...« se oprejo na žrdi in popadajo vsi na hrbet, da so se jim noge kviško vzdignile.

V tem trenutku zagledajo mesec na nebu, ki se jim je prijazno smehljaj.

»Glejte, glejte, kako visoko smo ga vrgli! Če bi se malo pritisknili, pa bi nam odletel Bog ve kam.«

Tako so modrijančani rešili mesec iz studenca, da nam še dalje sveti ponoči in oni brez skrbi lahko sedijo v krčmi in si pojejo: »Ne grem domu, ne grem domu...«

Za spomin pa so modrijanski »purgarji« dobili pravico, da smejo nositi lesene sablje, župan pa bukovo.

Listnica uredništva.

Ker je naš list majhen, prosimo kratkih poročil. Dolga poročila moramo »striči«, kar ni dopisnikom, ne nam ljubo. Poročajte iz vseh krajev! Nihče se naj ne boji, da ne zna pravilno pisati. Naš urednikovič z veseljem in potrpežljivostjo vse popravi. Nekateri se opravičujejo, da grdo pišejo, naj ne zamerimo. Mi nič ne zamerimo! Da le pišete, naj bo potem grdo ali lepo, mi znamo oboje prav dobro brati! Iskrene pozdrave!

Vizitnice

vsakovrstne priporoča najceneje
tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Iz zapuščine

preč. gospoda stolnega dekana

dr. Ivana Križaniča

in iz lastne zaloge priporočamo sledeče knjige:

1. **Razlaga novega Velikega Katekizma I. in II. del.** Oba staneta 6 K, elegantno vezana 7 K 40 h. Po pošti 30 h več.

2. **Monsignore Fran Kosar, hišni prelat sv. Očeta, knez. škof. konz. svetovalec, infulirani stolni dekan lavantinski.** (Kakih 30 izvodov.) Znižana cena 60 h, s pošto 70 h.

3. **Bela žena ali Prva reč med štirimi poslednjimi.** Drugi popravljeni in pomnoženi natis. Komad sedaj po 20 h s pošto 25 h.

4. **Rimska božja pot ali Slovenski romarji.** Cena sedaj 20 h, s pošto 25 h.

5. **Sveto Vodilo z raznimi molitvami in pobožnostmi za šolske sestre III. reda sv. Frančiška.** Velja v platno vezano 2 K 80 h, v usnje z zlato obrezo 3 K 50 h. Po pošti 20 h več.

Sveto Vodilo je posebno primeren molitvenik za dekleta in žene tretjerednice. Spisan je kakor nalašč za nje ter obsega različne pobožnosti, katere opravljajo tretjerednice med letom.

6. **Molitvenik za gojenke zavoda šolskih sester iz III. reda sv. Frančiška v Mariboru.** Stane v platno vezan z rudečo obrezo 1 K 40 h, v usnje vezan z zlato obrezo 2 K. Po pošti 20 h več.

To je najnoveši molitvenik ter obsega razven navadnih molitev različne pobožnosti: v čast presvetega Srca Jezusovega in Srca Marijinega, v čast Božje previdnosti, brezmadežn. Spočetja Device Marije, sv. Jožefa, sv. Antona, sv. Alojzija, sv. Filomene itd. Spisan je v prvi vrsti le za domače gojenke, vendar pa je tako urejen, da služi izborno posebno onim dekletom, ki stopijo iz šole, pa vsem ledičnim tretjerednicam.

Vrejen je po novem katekizmu ter se dobi v slovenskem in nemškem jeziku.

Zavod šolskih sester v Mariboru.

Naročila sprejema tudi tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

V MARIJINEM CELJU.

Zgodovinske in potopisne črtice.

Spisal in izdal s pridigami, katere je imel v Marijinem Celju, dr. Anton Medved, c. kr. profesor v Mariboru.

Knjiga obsega 173 strani v 8°.

Cena je 60 vin., po pošti 70 vin.

Razpošilja se samo proti predplačilu; denar se tudi lahko pošlje v znamkah.

Dobi se

15

v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Zavarovanje pogrebnih stroškov

(vpisano pri visokem c. kr. znotranjem ministerstvu
z dne 9. sušca 1895, št. 4265.) 441 6-1

Razred	I.	II.	III.	IV.	V.
zavarovana vsota	50	100	200	300	400 K
mesečna plača	20	40	80	120	160 v

Vpisuje se vsakega predpoldne od pol 9. do 12. ure in v delavniških popoldnevih od 2. do 7. ure. — Slavnemu občinstvu se najljubše priporoča

agentura v Mariboru, Zofijni trg št. 3,
leve stopnice, drugo nadstropje. 12

Jeruzalemsko romanje.

Spisal profesor J. Zidanšek.

Knjiga zanimivo opisuje potovanje v Jeruzalem, sveto deželo in šege sedanjih prebivalcev. Krasita jo dve sliki. Obsega 207 strani v 8°.

Cena knjige: broširana 70 vinarjev, kartonirana 90 vinarjev, v platno vezana 1 krono 20 vin.; s pošto 10 vin. več.

Razpošilja se samo proti predplačilu. Denar se lahko pošilja tudi v znakah. — Naročuje se pri pisatelju, ali pa v tiskarni Sv. Cirila v Mariboru. 14

Najcenejše

5 8-8

dobro in sveže špecerijsko blago, kakor sladkor, kava, riž, ogrska pšenična moka, — potem tudi grablje, vile, lopate, jerbasi i. t. d. se dobe v trgovini **J. Sirka**, poprej **Holasek**, **Maribor**, glavni trg, rotovž.

Na prodaj

lepo posestvo, ker je oddaljeno od domačih posestev 1 uro. Vinograd se dela. Redi se lahko do 10 glav živine, kakor do 30 svinj. Hosta nad poslopjem. Celo posestvo je skupaj, ni razkosano in je blizu podružnice v Pečicah. Cena 8000 K. Takoj je plačati 3000 do 4000 K. Drugo ostane lahko vknjiženo. Kupec naj se takoj ogasi, sicer se bode dalo v najem posestvo. 13 3-3
Ana Skerbec, na Pokleku pri Podredl.

Vsled ugodnega nakupa iz neke konkurzne zaloge blaga

bom razprodal isto pod fabriškimi cenami in priporočam zlasti sledeče reči:

Ker se sezona h koncu nagiba:

Perkal, se sme prati	meter po	15—20 kr.
levantin, lepi vzorci	" "	20—26 "
platno z debelimi nitmi	" "	22—26 "
cefir za obleko	" "	15—20 "
atlas satin, franc. črn	" "	25—35 "

Čudovito po ceni.

Velourbarhent za suknje v lepih vzorcih meter po **26 kr.**

Velika zaloga

blaga za obleko, dvojne širokosti	meter po	20—30 kr.
dijagonal, ševiot dvojne širokosti	" "	35—45 "
begé v vseh barvah	" "	30—35 "
modno blago, čista volna	" "	45—55 "
gladko modno blago v različnih barvah		
180 cm široko	" "	80 "
črni kašmir	" "	50—65 "
črno modno blago, desinirano	" "	35—45 "
ševiot (Schotten)	" "	75 "
mohair črn	" "	85 "

Dokler je kaj v zalogi:

150 kosov suknja za žensko obleko, gladek in kariran, 100 cm širok meter po **26 kr.**
najboljša prilika, oskrbeti se za jesen.

Senzacionalno:

Svilnato blago za suknje	meter	od	do
črno	gld.	1—	125
blago za gospode	"	—65	—90
kamgarn za gospode	"	230	180
loden iz Inomosta	"	110	130
pristno angleško blago za gospode	"	220	3—
blago za hlače, dvojne širokosti	"	—40	—60
blago za dečke, se da prati	"	—25	—35
platno za žimnice	"	—45	—55
platneni robci, ducat	"	120	150

Najboljša priložnost za domačo opravo.

Šifon, v vseh širokosti	meter po	15—25 kr.
damast, lepo pisan	" "	25—30 "
platno za postelje, v vseh širokosti	" "	45—65 "
prtnina, dobre kakovosti	" "	14 "
vojaško platno najboljše	" "	16 "
molinos za spodnje hlače	" "	15 "

Dobra priložnost za nakup, blagovolite se prepričati!

Flanelni barhent za ženske in otroke, se sme prati 18 kr.; 100 kosov platna iz Rumburga, na solcu beleno, $\frac{3}{4}$ široko, kos po 23 metrov, komad 450 do 550 gld.; več 100 kosov modercev za gospe „Stefanie“ 50—90 kr.; predpasniki 20—35 kr.; zastori iz jute, komad 1 gld.; mizne preproge iz jute, komad 70—80 kr.; posteljne preproge od 90 kr. do 1 gld.; zastori iz čipk, meter 20—28 kr.; srajce za gospode in gospe 60—80 kr.; srajce po sistemu „Jäger“ komad 50 kr.; nogavice za gospode 10 kr.; odeje iz flanel kom. od 1—150 gld.; odeje iz atlas-satina 350 gld.; prevleke za odeje 80 kr.; ostanki za vsako ceno

ter vse potrebno za krojače in šivilje.

Prodaja se le v Mariboru na glavnem trgu št. 16

zraven lekarni.

16 4-2